

Het gebruik van Creative Commons licenties:

Voordelen en risico's voor commerciële en non-
profit instanties, professionele en niet professionele
auteurs

Oriëntatie Nieuwe Media

Docent: David Nieborg

Documentaire Informatiewetenschap

Universiteit van Amsterdam

15-05-2008

Marta Colpani

5812682

m.colpani@student.uva.nl

Inhoudsopgave:

1. Inleiding	p.1
2. Theoretische kader	p.1
2.1 Het doel van Creative Commons en de “Public Domain”	p.2
2.2 Risico's van het gebruik van CC	p.3
2.3 Extreme tegenstanders	p.4
3. Een blik op de praktijk	p.5
3.1 Analyse van Coates over het gebruik van CC	p.5
3.2 Case study: Revver	p.6
4. Huidige en toekomstige ontwikkelingen van Creative Commons	p.6
5. Conclusie	p.7

1. Inleiding

De maatschappij waarin wij tegenwoordig leven kan worden genoemd "informatiemaatschappij". Informatie is een steeds meer belangrijke element geworden in de economie, het bedrijfsleven, opleiding en gemeenschappelijke verhoudingen. Wij tonen een nieuw gedrag aan ten aanzien van informatie en informatieconsumptie. Veel meer informatie is beschikbaar, er is minder afstand tussen producent en consument, pro-ams produceren steeds meer op professioneel niveau en door het digitaal produceren, opslaan, vereenvoudigen en verspreiden van in beginsel auteursrechtelijk beschermde producten is er behoefde aan meer aansluitende regelgeving. Auteursrecht is moeilijk om aan te passen aan de digitale wereld. Wetten zijn ontwikkeld voor een "concrete" markt, waar ook vereenvoudiging en verspreidingsmogelijkheden begrensd zijn door materiële drempels.

Creative Commons is een project van Lawrence Lessig en andere juristen van Harvard. Dit project biedt auteursrecht licenties aan voor iedereen. CC wil een aanvulling bieden aan de huidige regelgeving. Het project wil ontsluiting en creatieve verwerking van informatie- en mediaproducten vereenvoudigen, door de rechtelijke drempel tussen auteur en gebruiker omlaag te brengen. Het project is dus bedoeld voor iedereen: bedrijven, overheden, non-profit instanties, professionele auteurs en pro-ams, internet gebruikers, etc.

Ik ga verschillende auteurs analyseren, die zich bezig houden met het bekritisieren of verdedigen van het project Creative Commons. Onderzoekresultaten, rechtelijke analyse, theorievorming en felle kritiek rond CC worden in beschouwing genomen. Ik ga een aantal vragen proberen te beantwoorden: wat houden Creative Commons is? Hoe en door wie worden ze gebruikt? Wat zijn de voordelen van het gebruik van Creative Commons? Wat zijn de risico's daarvan? Hoe zit er de toekomst van auteursrechtelijke licenties uit? Ik ga ook een case study gebruiken, Revver: een commercieel bedrijf dat gebruik maakt van CC licenties om geld te verdienen.

2. Theoretisch kader

Creative Commons is opgesticht door een groep juristen. Dat zegt al veel over de natuur van het onderwerp: het gaat om rechtelijke kwesties. Dat is waarschijnlijk een van de redenen waarom er niet veel literatuur te vinden is. De meest relevante literatuur is van juristen en economen, die meer inzicht hebben in de gerelateerde problemen. Voor zover mogelijk heb ik dus literatuurbronnen geselecteerd, die aan deze eisen voldoen.

2.1 Het doel van Creative Commons en de "Public Domain"

Lawrence Lessig heeft een boek geschreven over informatie- en cultuurvrijheid - Free Culture (2005). In dit boek verdedigt Lessig o.a. de stelling dat meer open culturen langer overleven, en dat onze cultuur steeds minder open is. Volgens hem ontwikkelt het auteursrecht zich in een verkeerde richting: individuele eigendom lijkt steeds meer bescherming te krijgen waardoor het publieke domein steeds armer wordt. Hij noemt verschillende voorbeelden, o.a. de verlenging van auteursrechtelijke bescherming in de VS. Het publieke bestaat uit culturele, media- en informatieproducten die niet onder bescherming van het auteursrecht vallen. Schaarheid van het publieke domein kan de groei van een cultuur ondermijnen.

Ook onderstreept Lessig het feit dat recht soms moet worden aangepast, aangezien de omstandigheden. Recht evolueert voortdurend in relatie tot technische, wetenschappelijke, menselijke ontwikkelingen. Volgens hem is de manier waarop mensen hun ideeën en gevoelens uiten veranderd: vroeger was tekst het meest gebruikte middel om zijn ideeën vast te leggen en te verspreiden. Nu worden veel verschillende middelen gebruikt: beeld, video en film, tekst, geluid, interactieve producten etc. Ook remix speelt nu een grote rol. Auteursrecht slaagt volgens Lessig daarom niet meer erin creatieve productie te stimuleren en te beschermen, integendeel verhindert het de creativiteit van potentiële auteurs en de verspreiding van hun werk.

Ook Ramello - Italiaanse econoom - schrijft in zijn artikel over kennis als een sociale productie. Men kan een onderscheid maken tussen "codified knowledge" en "tacit knowledge". "Codified knowledge" is wat wij kunnen beschouwen als eigendom en beschermen met regelgeving. "Tacit Knowledge", die niet te meten valt, is het vanzelfsprekende resultaat van kennisproductie in een maatschappij, bijvoorbeeld de eigenschap om met anderen te communiceren. "Gecodificeerde kennis" en de behandeling daarvan heeft ook invloed op de "stille kennis". Ook volgens Ramello is de huidige regelgeving te verhinderend voor nieuwe productie en creatieve verwerking van informatieproducten. Hij hanteert bovendien dat dat invloed heeft op de ontwikkeling en productie van kennis en van betekenis in onze cultuur. Het van primair belang om een balans te vinden tussen bescherming van individuele productie - om de auteurs te stimuleren - en ontsluiting van producten voor hergebruik - om creatief gedrag niet te verhinderen.

Het doel van het project Creative Commons is om hergebruik van informatie en mediaproducten te vereenvoudigen voor alle soorten gebruikers en auteurs. Het zou niet

meer nodig zijn om contact op te nemen met de auteur van een werk om een licentie te regelen. De auteur heeft met CC de mogelijkheid om een contract te kiezen, dat direct gekoppeld wordt aan zijn werk. Gebruikers die dat werk tegenkomen weten van tevoren wat zij wel of niet mogen doen met het werk. In ieder geval is het altijd mogelijk om het werk verder te verspreiden, mits de naam van de auteur wordt vermeld. Een dergelijke licentie kan de verspreiding van het werk enorm aanmoedigen. De vraag is natuurlijk of dit systeem ook daadwerkelijk werkt. Wie gebruikt nu CC licenties? En waarom? Is het echt makkelijker geworden om het werk van andere rechtmatig te gebruiken of hebben CC meer problemen gegenereerd?

2.2 Risico's van het gebruik van CC

Mikko Valimaki, hoogleraar Filosofie en nu docent op de *Helsinki University of Technology* heeft met Herkko Hietanen "The challenges of Creative Commons Licensing" geschreven. Hierin analyseren de auteurs de risico's en uitdagingen van CC licenties¹. Zij zeggen vanaf het begin dat CC als contracten moeten worden beschouwd, wat niet altijd duidelijk is. Een contract wordt echter meestal in twee kopieën uitgeprint, door de partijen ondertekend en vervolgens bewaard in de originele versie. Naar de inhoud van CC licenties wordt met een link verwezen, de tekst is online beschikbaar en kan in principe worden gewijzigd zonder dat de partijen dat weten. Toch wordt in de website van CC aanbevoelen het contract uit te printen en te bewaren, in het geval van een rechtzaak kan dat kopie worden gebruikt. Er zijn ook technische uitdagingen: hoe moeten wij een licentie op de hoofdpagina van een website interpreteren? Valt de hele website onder de CC licentie? Hoe zit het met user-generated content zoals blog en foto's? Meestal zijn de antwoorden in de FAQ van de website te vinden, vaak worden gebruikers gevraagd een default licentie te accepteren voor de gepost content. Er is ook de vraag wat een gebruiker kan maken, als hij iets wil toevoegen aan een licentie. Dat laatste lijkt niet mogelijk te zijn. Eind van een licentie is ook een open kwestie: CC hebben geen einde. Toch kan men een nieuwe soort licentie koppelen aan een nieuwe kopie van hetzelfde werk. Maar hoe zit het met de oudere kopie van het werk die al verspreid is?

1. Valimaki en Hietanen nemen de eerste en tweede versies in beschouwing (1.0 en 2.0). Inmiddels zijn al een versie 2.5 en een 3.0 op de website van CC beschikbaar: het kan per jurisdictie verschillen welke versie van toepassing is (In Nederland is de versie 3.0 al van toepassing)

Van nog groter belang zijn de twee meest besproken problemen van CC: internationalisering en bescherming van de morele rechten van de auteur. Deze twee aan elkaar gekoppelde onderwerpen komen bij Valimaki en Hietanen ook aan de orde. Licenties zijn deels afhankelijk van de nationale wetgeving. Er is veel gedaan deze te vertalen en aan te passen aan de nationale jurisdicties. Elke land behandelt vervolgens de morele rechten op zijn eigen manier: in Europa zijn er weinig verschillen.

Het is in Europa niet mogelijk om zijn morele rechten op te geven. Daarom meldingsplicht van de naam van de auteur is geïntroduceerd in alle CC licenties vanaf versie 2.0. Onderaan de beschrijvende pagina van de licenties staat: "Niets in deze licentie strekt ertoe afbreuk te doen aan de morele rechten van de auteur, of deze te beperken". Het gebruik van een werk, dat de reputatie van de auteur kan beschadigen, kan worden gezien als onrechtmatig gebruik van het werk omdat de morele rechten van de auteur niet gerespecteerd worden. Auteurs blijven beschermd door het auteursrecht en het private recht, en ze kunnen zich verdedigen tegen inbreuk op auteursrecht of tegen een meer algemene onrechtmatige daad, die hun reputatie of hun private sfeer kan beschadigen.

2.3 Extreme tegenstanders

Er zijn bijna geen wetenschappelijke bronnen van tegenstanders van CC licenties. De meeste felle tegenstanders tonen aan geen echte kennis te hebben over het onderwerp. Andrew Keen uit zijn bezorgdheid over het loslaten van het auteursrecht: hij vreest voor de rechten van auteurs, die de morele rechten en de zeggenschap over hun werk zouden kunnen verliezen. Dat blijkt een misverstand te zijn: velen denken aan CC licenties als een alternatief voor het auteursrecht. CC licenties zijn echter contracten en het auteursrecht geeft namelijk kracht aan deze licenties. De wet herkent en bemoedigt het gebruik van contracten en licenties: deze zijn een schriftelijke overeenkomst tussen auteur en gebruiker en er staat zwart op wit welke gebruik van zijn werk de auteur toelaat of niet.

Andere schrijvers, zoals John Dvorak lijken zeer felle kritiek te hebben op CC en tegelijkertijd zeer verward te zijn. Hij zegt bijvoorbeeld:

"If I write something on my blog, for example, and decide not to cover it with the general copyright notice, I can simply say that it is in the public domain and be done with it."

Hij vergeet dat in een aantal landen waaronder de VS en de EU, ontstaat het auteursrecht automatisch op het moment dat een werk wordt geproduceerd. Er is een licentie nodig om gebruik daarvan toe te laten. Toch blijkt het aan het einde van zijn artikel dat hij dat weet, en hij vindt dat daardoor heel eenvoudig is om auteursrechtelijke bescherming te hebben, en dat CC licenties het maar meer ingewikkeld maken.

3. Een blik op de praktijk

Onderzoek naar het gebruik van CC licenties is zeer complex. Daarom ga ik het rapport van Jessica Coats gebruiken om het gebruik van CC op kaart te brengen. Ik richt vervolgens mijn onderzoek op de toepassing van CC licenties door bedrijven die daarmee winst willen maken. Voorbeeld daarvan is Revver, een video website die CC heeft geïntegreerd in zijn economische model.

3.1 Analyse van Coates over het gebruik van CC

Coats onderscheidt twee generaties gebruikers: als eerste generatie bedoelt ze amateurs en idealisten die hun niet-professionele werken op het internet zetten voor hun eigen plezier, en/of gebruikers met sterke idealen over het vrij zijn van informatie. Deze vormen echter een groot deel van de internetproductie. Sinds korter is er een tweede generatie CC gebruikers: bedrijven, overheden, opleidingsinstanties en non-commerciële instellingen. Deze hebben ook belangen in het gebruik van CC licenties. Coats wil dat met haar onderzoek bewijzen. CC worden niet alleen geëxploiteerd als essentieel onderdeel van een economisch model (Magnatune, Revver, etc.): een aantal websites zijn CC supporters (Flickr, YouTube), wat wel kan bijdragen aan de winst van de maatschappij maar niet onmisbaar is. Ook culturele instanties kunnen CC goed gebruiken om een archief op te zetten zonder te veel auteursrechtelijke problemen (ook in de

toekomst). PictureAustralia is een voorbeeld daarvan: een landelijk fotoarchief wordt gemaakt van user-submitted fotos op de website.

Uit statistieken blijkt dat gebruikers vooral geen commercieel exploitatie van hun werken willen (67,5%). Ook blijkt dat alleen een klein 24,3% geen remix van zijn werk toelaat. De meeste laten dat dus wel toe: gebruikers hopen volgens mij op die manier hun werk sneller te kunnen verspreiden.

3.2 Case study: Revver

Revver.com is een YouTube-achtige website, waar gebruikers hun video gratis kunnen publiceren, met het verschil dat zij een beloning ontvangen elke keer dat hun video wordt bekeken. Revver plaats onder elke video een advertentie: de winst "per view" wordt verdeeld tussen auteurs en Revver (50%-50%). Ook als een andere gebruiker helpt de video te verspreiden (door o.a. emails en p2p) heeft hij een winst van 30%, en de rest wordt weer 50-50 verdeeld tussen Revver en auteur.

De default-licentie in gebruik op Revver is de Attribution-NonCommercial-NoDerivs 2.5 license. Dat om verspreiding en verveelvoudiging van de video toe te laten, anders zou het beloningsysteem van Revver niet kunnen bestaan. Een groot succes op Revver is de video "Extreme diet coke and mentos experiment" geweest. Toen de video in juli 2006 6 miljoen keer is gezien, hebben de auteurs ongeveer \$28.000 verdiend. Deze video en andere oudere video's tonen de advertenties aan het einde. De nieuwe formule is een advertentie onder de video, veel meer zichtbaar. Het aantal video op Revver neemt constant toe sinds 2006 (zie bijlage 2). Revver is een zeer goed voorbeeld van CC gebruik met winstdoeleinden en het werkt blijikbaar. Dat ondersteunt de stelling van Coats dat CC niet alleen door liefhebbers en non-profit instellingen worden gebruikt.

4. Ontwikkelingen van Creative Commons

De constante toename van het CC gebruik door private en bedrijven toont aan dat deze licenties een zeer gebruiksvriendelijk alternatief bieden om rechtelijke overeenkomsten af te sluiten als het gaat om exploitatie en hergebruik van een auteursrechtelijk beschermd werk. Steeds meer gebruikers kiezen hun werken onder deze licentie te beschermen voor commercieel gebruik, maar blijven meestal open voor remix, hergebruik en verwerking van hun werk. Dat zegt niet dat internetgebruikers idealistisch denken over vrijheid van informatie, zoals Coats en Lessig beweren. Het geeft meer aan dat gebruikers bekendheid zoeken op het internet, en zij zijn bereid hun werk hergebruikt te zien mits hun naam wordt vermeld. Deze interpretatie heeft volgens mij meer zijn plaats in de economische wereld van nu: gebruikers weten dat informatie niet vrij kan zijn. Grote maatschappijen exploiteren zorgeloos andermans werk zodra zij dat kunnen, zonder de auteur te belonen. Daar zijn de meeste van ons nu bewust van, en nemen maatregelen.

Tegelijkertijd bedenken commerciële instanties terecht nieuwe manieren om gebruik te maken van CC. Een bedrijf als Revver zou niet kunnen bestaan zonder licenties (niet per se CC licenties, maar Lessig heeft voor het eerst het idee gehad!). Rechtelijk advies kost geld, licenties moeten zorgvuldig worden opgesteld en zo eenvoudig mogelijk aan de gebruikers worden gepresenteerd. Daar heeft CC voor gezorgd, en o.a. Revver exploiteert deze mogelijkheid om een rendabel systeem op te zetten.

5. Conclusie

Er werd gezegd dat auteursrecht dood zou gaan als gevolg van het internet en vooral P2P technologieën. Meer realistische rechtelijke literatuur schatte verandering in het recht in. Tot dit evolutieproces van het auteursrecht horen initiatieven als Creative Commons. Het auteursrecht moet door meer mensen worden begrepen en toegepast, omdat nu bijna iedereen te maken krijgt met auteursrechtelijk beschermd producten. CC is een "merk", en daardoor beginnen mensen hun rechten meer bewust te gebruiken.

De grote angsten van auteurs over CC blijken mee te vallen. De morele rechten blijven beschermd door het Auteursrecht. Het grote misverstand dat CC de plaats willen nemen van het auteursrecht is te vermijden door meer informatie over het onderwerp aan het publiek te verstrekken. Wij moeten nog wachten totdat wij CC licenties zien verschijnen in de jurisprudentie: deze speelt altijd een grote rol want rechten worden steeds weer

geïnterpreteerd afhankelijk van de situatie. Binnenkort zullen wij zien hoe CC licenties in een rechtzaak hun rol kunnen spelen en hoe ze door de rechter worden beschouwd.

Bronnenlijst:

1. Coats, Jessica. *Creative Commons – The Next Generation: Creative Commons Licence Use Five Years On*. (2007), 4:1 SCRIPT-ed, 1-03-2007, v.4, i.1
<http://www.law.ed.ac.uk/ahrc/script-ed/vol4-1/coates.asp> op 08-04-2008 (op 12-05-2008)
2. Dvorak, John. *Creative Commons Humbug*. *PC Magazine*, 18-07-2005
<http://www.pcmag.com/article2/0,1895,1838251,00.asp> (op 12-05-2008)
3. Flew, Terry. *New Media: An introduction*. Oxford: Oxford University Press, 2008.
4. Keen, Andrew. *The Cult of the Amateur. How Today's Internet is Killing our Culture and Assaulting Our Economy*. Nicholas Brealey Publishing, 2007
5. Lessig, Lawrence. *Free Culture*. Oxford: Penguin Press, 2005
6. Valimaki, Mikko. Hietanen, Herkko. The Challenges of Creative Commons Licensing. *Computer Law Review*. December 2004.
7. Van Lingen, N. *Auteursrecht in Hoofdlijnen*. Groningen: Wolters-Noordhoff, 2007.
8. Ramello, Giovanni. *Private Appropriability and Sharing of Knowledge: Convergence or Contradiction? The Opposite Tragedy of the Creative Commons*. In: Takeyama, L. Gordon, W. Towse, R., red. *Developments in the economics of copyright*. Edward Elgar, 2005
9. Lessig, Lawrence. *CC Heros: Revver*. *Blog van L. Lessig*. Posted op 30-06-2006.
http://lessig.org/blog/2006/06/cc_heroes_revver.html (op 12-05-2008)
10. Lessig, Lawrence. *How creativity is being strangled by the law*. TEDTalk. 2007.
<http://www.ted.com/speakers/view/id/167> (op 12-05-2008)
11. Website van Creative Commons : www.creativecommons.org (op 12-05-2008)
12. Flickr: www.flickr.com (op 12-05-2008)
13. Revver: www.revver.com (op 12-05-2008)
14. Wikipedia: www.wikipedia.org (op 12-05-2008)

Bijlage 1: CC licenties overzicht met voorbeelden

	Inhoud (informatie gehaald uit Creativecommons.org)	Voorbeeld (informatie gehaald uit Wikipedia.org en Flickr.com)
	<p>Attribution (by)</p> <p>De gebruiker mag het werk kopiëren, verspreiden en doorgeven en remixen.</p> <p><u>Naamvermelding van de auteur is verplicht</u></p>	<p>Kevin Dooley , "Each war is different, each war is the same"</p> <p>Dat is een foto, gevonden op Flickr.com op 3-5-2008.</p> <p>De auteur heeft deze licentie aan al zijn werken toegepast.</p>
	<p>Attribution Share Alike (by-sa)</p> <p>De gebruiker mag het werk kopiëren, verspreiden en doorgeven en remixen.</p> <p><u>Naamvermelding van de auteur is verplicht.</u></p> <p><u>Toepassen van dezelfde licentie aan zijn nieuwe werk is verplicht.</u></p>	<p>Benjamin Mako Hill, Jono Bacon, Corey Burger, Jonathan Jesse, Ivan Krstic, "The Official Ubuntu Book" (2006)</p> <p>Wij kunnen zien dat de "non-commercial" plicht vaak niet wordt geëist voor producten die iets te maken hebben met open source software. Dat is omdat open source software ontwikkelaars niet tegen commercieel gebruik van hun producties zijn.</p>
	<p>Attribution No Derivatives (by-nd)</p> <p>De gebruiker mag het werk kopiëren, verspreiden en</p>	<p>Gezelle Rivera, "The Sharpening project"</p> <p>Dat is weer een foto op Flickr.com (3-5-2008). Deze</p>

	<p>doorgeven. Niet remixen.</p> <p><u>Naamvermelding van de auteur is verplicht.</u></p>	<p>auteur lijkt me minder bewust dan Kevin Dooley, hoewel haar fotos niet waardeloos zijn. Het lijkt uit haar pagina dat ze niet veel aandacht besteedt aan auteursrecht (dat wordt niet eens genoemd in haar presentatie). Het is ook mogelijk dat zij heel bewust is van het feit dat haar werk commercieel wordt gebruikt, en dat zij het niet erg vindt.</p>
	<p>Attribution Non-commercial (by-nc)</p> <p>De gebruiker mag het werk kopiëren, verspreiden en doorgeven en remixen.</p> <p><u>Naamvermelding van de auteur is verplicht.</u></p> <p><u>Gebruik voor commercieel doel is niet toegestaan.</u></p>	<p>Lawrence Lessig, "Free Culture" (2004)</p> <p>Het boek van Lessig wordt online beschikbaar gesteld in PDF formaat onder de licentie by-nc</p>
	<p>Attribution Non-commercial Share Alike (by-nc-sa)</p> <p>De gebruiker mag het werk kopiëren, verspreiden en doorgeven en remixen.</p> <p><u>Naamvermelding van de auteur is verplicht.</u></p> <p><u>Gebruik voor commercieel doel is niet toegestaan.</u></p>	<p>MIT OpenCourseWare</p> <p>MIT OpenCourseWare is een project van de Massachusetts Institute of Technology om het materiaal van lezingen van alle onderwerpen online beschikbaar te stellen, gratis en voor iedereen. Daarvoor kiest het instituut voor de</p>

	<p><u>Toepassen van dezelfde licentie aan zijn nieuwe werk is verplicht.</u></p>	<p>licentie by-nc-sa. Voorlichting wordt gegeven in de sectie "Privacy and Terms of Use" van de website. Ook wordt hier uitgelegd wat onder commercieel gebruik wordt beschouwd.</p>
	<p>Attribution Non-commercial No Derivatives (by-nc-nd) De gebruiker mag het werk kopiëren, verspreiden en doorgeven. Niet remixen. <u>Naamvermelding van de auteur is verplicht.</u> <u>Gebruik voor commercieel doel is niet toegestaan.</u></p>	<p><i>Cory Doctorow</i>. "Down and Out in the Magic Kingdom". (2003) Doctorow is journalist en science fiction auteur. Zijn eerste roman was ook de eerste roman met een CC licentie. In het begin koos hij voor by-nc-nd, later breed hij dat uit en liet verwerkingen van zijn roman toe. Deze licentie wordt ook als "default" gebruikt door sommige websites voor user generated content, een voorbeeld daarvan is Revver (www.revver.com)</p>

Bijlage 2: Statistieken over het gebruik van CC.

De informatie is gehaald uit de website van CC: www.creativecommons.org

Licensed work counts at leading repositories:

Repository	2005-08	2005-11	2005-12	2006-01	2006-04	2006-05	2006-07	2006-09	2006-12	2007-03	2007-06	2008-01
Flickr (graph) (photos)	4.1m		7.1m		10.8m	12.7m		19.7m	25.5m	32.5m	38.7m	57.9m
Soundclick (graph) (audio)	159k			200k	220k		249k		294k	324k	372k	430k
Revver* (graph) (video)	na	0			19k				119k	214k	296k	417k

Licentiaes properties across different licentiaes:

